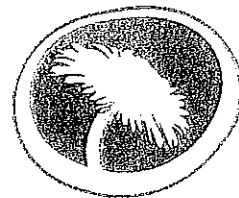

miljöpartiet de gröna

Tyresö

Ersätтарыttrande till kommunstyrelsen 27 oktober 2009

§ 156 Motion om att göra Tyresö kommun till en Fairtrade City

Miljöpartiet väckte 27 mars en motion om att Tyresö ska ta de första stegen mot en mer etisk konsumtion och bli en Fairtrade City.

I Sverige finns nu 26 stycken Fairtrade Cities – Malmö, Munkfors, Lund, Örebro, Norrköping, Karlstad, Ronneby, Vänersborg, Alingsås, Gnosjö, Borås, Växjö, Kalmar, Haparanda, Ludvika, Strömstad, Avesta, Hallsberg, Linköping, Jönköping, Nässjö, Trollhättan, Piteå, Södertälje, Kumla och Lerum.

Miljöpartiet hoppas också att Tyresö kommun ansluter sig till denna grupp. Att vara en Fairtrade City är en positiv markör och borde fungera som ett varumärke för kommunen, något för kommuninvånarna att känna stolthet över.

Fairtrade City-diplomeringen fungerar som en språngbräda mot etisk upphandling och höjer kunskapen och medvetenheten kring etisk konsumtion i kommunen. Många anser att det är oacceptabelt att leverantörer till offentlig sektor bryter mot grundläggande mänskliga rättigheter och utnyttjar människor och miljö för att producera det vi konsumerar. Ändå är det ofta så det ser ut idag. Det är stor risk att de skattepengar som kommuner dagligen spenderar på inköp av varor stödjer en produktion som är både olaglig och oetisk.

Lagen om offentlig upphandling ger utrymme för att knyta sociala villkor till upphandlingen. Det vill vi i Miljöpartiet uppmuntra. Genom att inkludera sociala och etiska villkor i upphandlingen av produkter främjas produktion som utförs enligt riktlinjerna i FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna, konventionen om barnens rättigheter samt ILO:s grundläggande konventioner.

- Om jag hade haft yrkanderätt hade jag yrkat bifall på motionen.

Marie Åkesdotter
för Miljöpartiet de Gröna i Tyresö

Tyresö kommun

Mikael Blomberg

YTTRANDE

2009-06-16

1 (9)

Diarienummer

08/KS 062 469

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion om att göra Tyresö kommun till Fairtrade City

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att motionen lämnas utan bifall.

Dan Näsman

Tf Kommunchef

Sammanfattning

Fairtrade city är en diplomering för kommuner där kommunens verksamhet, invånare och näringsliv tillsammans arbetar för en mer etisk konsumtion. Detta ger förutom ökat engagemang och medvetenhet om etisk konsumtion också medial uppmärksamhet för kommunen.

Enligt LOU och EG-rätt är det möjligt för en kommun att bli Fairtrade city. För att Tyresö kommun ska bli diplomerad Fair Trade city krävs att både kommun och näringsliv ställer mer etiska krav vid inköp och att utbudet av varor som lever upp till rättvisemärkts krav blir större i livsmedelsbutikerna.

Som det framgår av det följande kan många mått och steg tas mot en miljömedveten och etiskt försvarbar konsumtion inom kommunens egen verksamhet i anslutning till upphandling av varor och tjänster. När det gäller hänsyn till miljö och hållbarhet ger gällande upphandlingsreglemente klart uttryck för det.

Ett av de mera närliggande problemen när det gäller etiskt försvarbara upphandlingar är risken för att verksamheten som finansieras genom offentlig upphandling kan komma att bedrivas av företag som bryter mot vedertagna etiska principer vad gäller t ex anlitande av svart arbetskraft eller undanhållande av skatt. Ofta sker det genom anlitande av underentreprenörer i en kedja som är svår att kontrollera av upphandlande myndigheter.

Inom ramen för det brottsförebyggande arbete som kommunen bedriver i samarbete med Nacka och Värmdö kommuner samt Nacka polismästardistrikt övervägs olika möjligheter att försvåra eller förhindra deltagande från företag som inte fullgör sina skyldigheter.

En diplomering som Fairtrade City skulle, om den genomförs seriöst, ställa krav på en omfattande administrativ insats för planering och uppföljning. För framstår det som om kommunen har störst förutsättningar att verka för etiskt försvarbar produktion och konsumtion inom ramen för den egna upphandlingsverksamheten och att ansträngningarna bör koncentreras i den riktningen.

Motionen om att kommunen ska låta sig diplomerats som en Fairtrade City föreslås därför lämnas utan bifall.

Beskrivning av ärendet

Motionen från Marie Åkesdotter (MP), Lilian Nyliner (MP) och Björn E. Stenström (MP) avser förslag till att göra Tyresö kommun till en s.k. Fair Trade City, vilket kortfattat innebär att kommunen engagerar sig för etisk konsumtion genom att bland annat köpa etiskt märkta produkter. En styrgrupp tillsätts för att driva frågan och kontrollera att kriterierna för diplomeringen till Fair Trade City efterlevs. Diplomeringen innefattar också krav på att konsumenter har tillgängligång till ett visst utbud av rättvisemärkta produkter samt att ett antal privata arbetsplatser inom kommunen ska använda sig av rättvisemärkta produkter. Vidare finns det obligatoriska krav som innebär att det ska ske en årlig ökning av den offentliga konsumtionen av rättvisemärkta produkter samt att man årligen genomför utveckling av informationsarbetet kring att öka medvetenheten och kunskaperna kring etisk konsumtion.

Av motionen framgår vilka kriterier som ställs på en kommun för att kunna diplomerats som en Fair Trade City (återfinns även nedan i tjänsteutlåtandet).

Redogörelse för olika begrepp och dess innebörd

Om Lagen om offentlig upphandling

Enligt lagen om offentlig upphandling kan upphandlande myndigheter i dag ställa s.k. särskilda villkor för fullgörande av kontraktet och detta kan avse sociala, miljömässiga och andra villkor för fullgörande av kontrakt¹. Samtliga tillkommande kontraktsvillkor måste stå i överensstämmelse med de EG-rättsliga principerna samt vara möjliga att följa upp. I begreppet sociala villkor innefattas även det som i dagsläget kallas för etiska krav. Man kan således skilja mellan sociala krav med vilket exempelvis avses villkor att anställa viss del arbetslösa vid fullgörande av kontrakt eller genomföra utbildning för ungdomar eller arbetslösa och etiska krav med vilket exempelvis avses produktionsförhållanden och övriga arbetsvillkor vid produktion av varor.

¹ Lag om offentlig upphandling. LOU, 6 kap 13 §

Enligt lagen om offentlig upphandling kan alltså upphandlande myndigheter i dag ställa etiska krav för produktion av varor. Med etiska krav kan avses exempelvis Internationella arbetarorganisationens (ILO) grundläggande konventioner om rättigheter i arbetslivet, vilket kan innefatta krav bland annat följande krav:

- förenings- och förhandlingsrätt (Nr 87 och nr 98)
- barnarbete/minimiålder (Nr 138)
- diskriminering och lika lön (Nr 111 och 100)
- förbud mot tvångs- och slavarbete (Nr 29 och 105)
- värsta formerna av barnarbete (Nr 182)

Etiska kraven ställs på så sätt att leverantören under avtalstiden skall respektera de ställda kraven samt ha rutiner för uppföljning och redovisning av ställda krav. Upphandlingstekniskt hanteras dessa krav enklast genom att de införs som ett särskilt tillkommande kontraktsvillkor i upphandlingen, vilket leverantören antingen skall uppfylla vid avtalsstart eller senare angiven tidpunkt. Ställda krav måste även kunna kontrolleras och följas upp vid såväl upphandlingstillfället som under avtalsperioden.

Om Rättvisemärkt

Rättvisemärkt är en oberoende produktmärkning som bidrar till förbättrade arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer.

Rättvisemärkt är en produktcertifiering som innebär att krav på arbets- och levnadsvillkor ställts vid produktion av varan. Krav som ställs är bland annat krav på lönenivå samt Internationella arbetarorganisationens (ILO) grundläggande konventioner om rättigheter i arbetslivet. Rättvisemärkningen ska garantera att de producenter som uppfyller kriterierna får ett högre pris för sina produkter än produktionskostnad och världsmarknadspris. Rättvisemärkningen blir således ett bevis för att varan producerats i enlighet med ställda etiska och sociala krav och villkor.²

² Se exempelvis www.rattvisemarkt.se

Om Fairtrade city

Fairtrade City är en diplomering från Rättvisemärkt till kommuner som engagerar sig för etisk konsumtion. För diplomering ska kommunen leva upp till kriterier som rör etisk upphandling, ett aktivt informationsarbete samt utbud av etiskt märkta produkter i butik och på arbetsplatser. Då Föreningen för Rättvisemärkt godkände ansökan och en officiell diplomeringsceremoni ägt rum tituleras kommunen Fairtrade City. Press, organisationer och företag bjuds in till en mindre ceremoni för att uppmärksamma kommunen. Idag finns 26 kommuner som är diplomerade, varav en i Stockholms län (Södertälje). Att bli en Fairtrade City är således ett åtagande med prägel av etiskt och socialt ansvar och ett främjande av etisk konsumtion. Ett sådant åtagande går således längre än att ställa etiska och sociala krav vid upphandling av varor.³

Är Fairtrade City förenligt med gällande lagar

Tidigare har frågan väckts om det skulle kunna strida mot likabehandlingsprincipen att bli diplomerad av Rättvisemärkt. Enligt dom⁴ från Länsrätten i Östergötland där kommunfullmäktiges beslut om att bli en Fair Trade city överklagats konstaterar länsrätten att kriterierna för Fair Trade city utgår från utbud och konsumtion av Rättvisemärkta varor eller motsvarande. I domen står vidare att Rättvisemärkt är en certifiering som kan utgöra bevismedel för att varor framställts enligt ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet, som Sverige ratificerat. Andra certifieringar som kommunen kan godta är exempelvis Rainforest Alliance och Utz Kapeh. Sammanfattningsvis konstaterade rätten att kommunens beslut inte strider mot likabehandlingsprincipen, LOU eller EG-rätten. De oklarheter som tidigare fanns på området, torde därmed vara undanröjda.

³ Se exempelvis www.rattvisemarkt.se eller skrivelse från SKL "Kan en svensk kommun diplomerats som Fairtrade city?"

⁴ Dom av den 1 september 2008 från Länsrätten i Östergötlands län, mål nr 4619-07.

Kriterier för Fairtrade City⁵

1. Kommunens ansvar

- Kommunen ska kunna erbjuda Rättvisemärktprodukter eller motsvarande inom kommunens avtal för så många livsmedelsprodukter som möjligt.
- Kommunfullmäktige alternativt kommunstyrelsen beslutar att se över hur kommunen kan ta ytterligare steg för att agera som en etisk konsument i alla sina inköp.
- Stadshuset eller motsvarande funktion ska konsumera Rättvisemärktprodukter eller motsvarande.
- Kommunen ska anta en målsättning för den offentliga etiska konsumtionen.

2. Styrgrupp för Fairtrade City

- En lokal styrgrupp tillsätts för att säkerställa fortsatt stöd för att uppnå Fairtrade Citystatus och för att kontrollera att kriterierna efterlevs. Årlig rapportering till Föreningen för Rättvisemärkt är obligatorisk.
- Styrgruppen bör spegla en samhällig mångfald med representanter från t.ex. ideell sektor, företag, politiker och kommunala tjänstemän.
- En kontaktperson utnämns som svarar för primär kontakt med Rättvisemärkt.

3. Utbud av etiskt märkta produkter

- Kommuner med befolkning över 20 000 invånare ska ha ett utbud av totalt minst 40 Rättvisemärkta eller motsvarande produkter fördelat på minst 5 dagligvarubutiker, minst 4 kaféer, restauranger eller hotell som serverar Rättvisemärkt eller motsvarande kaffe.

⁵ Se exempelvis www.rattvisemarkti.se eller skrivelse från SKL "Kan en svensk kommun diplomerats som Fairtrade city?"

4. Företag och organisationers konsumtion av Rättvisemärkt eller motsvarande

- Kommuner med befolkning över 20 000 invånare ska på minst 20 arbetsplatser konsumera minst en Rättvisemärkt eller motsvarande produkt.

5. Ett lokalt informationsarbete

- Styrgruppen arbetar aktivt för att sprida information kring etisk konsumtion.
- Informationsinsatser av någon form ska anordnas som ökar den lokala kunskapen kring etisk konsumtion.

Obligatoriska krav om kontinuerlig förbättring

- Årlig ökning av den offentliga konsumtionen av Rättvisemärkta produkter eller motsvarande.
- Utveckling av informationsarbetet för att öka medvetenheten och kunskaperna kring etisk konsumtion. Varje år ska styrgruppen formulera en målsättning för minst fyra aktiviteter som ska genomföras fram tills nästa utvärdering.

Kommentarer till i motionen angivna yrkanden

Yrkande

- Kommunen ska erbjuda Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande inom kommunens avtal för så många livsmedelsprodukter som möjligt. Exempelvis frukter, te, kaffe och socker.

Kommentar

Upphandlingsenheten kan tillgodose möjligheten att kunna beställa Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande genom att ställa relevanta krav i kommande upphandlingar om så beslutas. Det bör poängteras att ställda krav skall följas upp, antingen av egen personal eller genom att anlita externa

kontrollanter. Det bör vidare upplysas om att Rättvisemärka produkter ofta är dyrare än produkter utan Rättvisemärkning eller där motsvarande krav har ställts.

I dagsläget kan med största sannolikhet befintlig ramavtalsleverantör av livsmedel, Servera, tillgodose detta behov. Behovet kan exempelvis även tillgodoses, vad gäller kaffe, te och socker, tillgodoses av de kaffeautomatsleverantörerna som har automater utställda i kommunhuset eller på andra ställen i verksamheterna.

Yrkande

- Kommunstyrelsen beslutar att se över hur kommunen kan ta ytterligare steg för att agera som en etisk konsument i alla sina inköp.

Kommentar

Ett första steg mot ett ökat ansvar som etisk konsument kunde vara att börja ställa etiska krav i kommunens upphandlingar utan att kräva rättvisemärkt eller motsvarande eller för den delen att ansöka om Fairtrade City. Förslagsvis fastställs vilka etiska krav som skall ställas och detta förs in i gällande upphandlingspolicy. Vidare kan kommunen skapa en inköspolicy där eventuella mål med den etiska konsumtionen kan fastslås för att tydliggöra för kommunens beställare vad som gäller vid beställning av varor och tjänster (se även motionssvar avseende stopp av köp av buteljerat vatten). I en sådan policy kan målen sedan justeras vartefter ambitionsnivån förändras.

Yrkande

- Kommunhuset ska konsumera Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande

Kommentar

Se svar ovan avseende att kommunen skall erbjuda Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande.

I övrigt inga kommentarer.

Yrkande

- Kommunen ska anta en målsättning för den offentliga etiska konsumtionen.

Kommentar

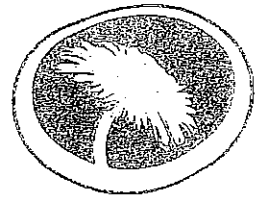
Inga kommentarer.

Yrkande

- Kommunen upprättar en tät kontakt med styrgruppen för att tillsammans möjliggöra att samtliga kriterier för Fairtrade City uppfylls.

Kommentar

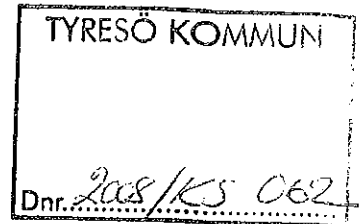
Inga kommentar

Motion till Kommunfullmäktige 27 mars 2008

Gör Tyresö kommun till en Fairtrade City!

- En kommun som engagerar sig för etisk konsumtion

Fairtrade City är en diplomering som funnits sedan år 2000 i Storbritannien. Drygt 400 städer är Fairtrade City-diplomerade runt om i världen, konceptet finns nu i tretton länder i USA, Canada, Europa och Australien.

Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för etisk konsumtion. Fairtrade City leds av en styrgrupp vars främsta uppgift är att sprida information om etisk konsumtion. Fairtrade City innebär att kommunen lever upp till kriterier som rör etisk upphandling, ett aktivt informationsarbete samt utbud av etiskt märkta produkter i butik och på arbetsplatser.

Fairtrade City-diplomeringen önskar fungera som en språngbräda och ett första steg mot etisk upphandling inom kommunen, samt att höja kunskapen och medvetenheten kring etisk konsumtion bland kommunens invånare. Den 17:e maj 2006 diplomerades Malmö till Sveriges första Fairtrade City. Vidare har Munkfors, Lund, Örebro, Norrköping och Karlstad blivit Fairtrade City- diplomerade.

På senare år har de sociala och etiska aspekterna fått en allt större uppmärksamhet. Skandaler i medier, idéella organisationer och aktiva medborgare har visat på stora brister i produktionen av de varor som bland annat kommuner köper in. Många politiker och allmänhet anser att det är oacceptabelt att leverantörer till offentlig sektor bryter mot grundläggande mänskliga rättigheter och utnyttjar människor och miljö för att producera det vi konsumerar. Ändå är det ofta så det ser ut idag. Det är stor risk att de skattepengar som kommuner dagligen spenderar på inköp av varor stödjer en produktion som är både olaglig och oetisk.

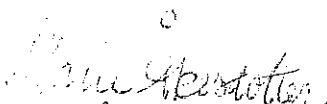
Lagen om offentlig upphandling ger idag ett utrymme att knyta sociala villkor till upphandlingen. Genom att inkludera sociala och etiska villkor i upphandlingen av produkter främjas produktion som utförs enligt riktlinjerna i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, konventionen om barnens rättigheter samt ILO:s grundläggande konventioner.

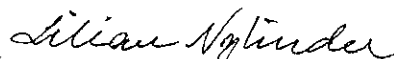
Med bakgrund av detta anser vi att Tyresö ska ta de första stegen mot en mer etisk konsumtion och bli en Fairtrade City! Vi yrkar därför att:

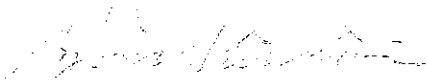
- Kommunen ska erbjuda Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande¹ inom kommunens avtal för så många livsmedelsprodukter som möjligt. Exempelvis frukter, te, kaffe och socker.

¹ Produkter som enligt kontroll har producerats i enlighet med ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Rättvisemärkt är ett certifieringsmärke som utgör ett bevismedel för att varorna framställts på ett sätt som är förenligt med dessa ILO-konventioner.

- Kommunstyrelsen beslutar att se över hur kommunen kan ta ytterligare steg för att agera som en etisk konsument i alla sina inköp.
- Kommunhuset ska konsumera Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande.
- Kommunen ska anta en målsättning för den offentliga etiska konsumtionen.
- Kommunen upprättar en tät kontakt med styrgruppen för att tillsammans möjliggöra att samtliga kriterier för Fairtrade City uppfylls.

Marie Åkesdotter
(mp)

Lilian Nylander
(mp)

Björn E Stenström
(mp)

Bilaga 1 Kriterier för Fairtrade City

1. Kommunens ansvar

Kommunen ska kunna erbjuda Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande inom kommunens avtal för så många livsmedelsprodukter som möjligt. Exempelvis frukter, te, kaffe och socker.

Kommunfullmäktige alternativt kommunstyrelsen beslutar att se över hur kommunen kan ta ytterligare steg för att agera som en etisk konsument i alla sina inköp. Stadshuset eller motsvarande funktion ska konsumera Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande.

Kommunen ska anta en målsättning för den offentliga etiska konsumtionen. Produkter som enligt kontroll har producerats i enlighet med ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Rättvisemärkt är ett certifieringsmärke som utgör ett bevismedel för att varorna framställts på ett sätt som är förenligt med dessa ILO-konventioner.

2. Styrgrupp för Fairtrade City

En lokal styrgrupp tillsätts för att säkerställa fortsatt stöd för att uppnå Fairtrade Citystatus och för att kontrollera att kriterierna efterlevs. Rapportering årligen till Föreningen för Rättvisemärkt är obligatorisk. Styrgruppen bör spegla en samhällelig mångfald med representanter från t. ex. ideell sektor, företag, politiker och kommunala tjänstemän.

En kontaktperson utnämns som svarar för primär kontakt med Rättvisemärkt. Finns ett behov bör någon form av överenskommelse för samverkan upprättas mellan styrgruppen och kommunen.

3. Utbud av etiskt märkta produkter

Ett utbud (se nedan) av Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande ska finnas tillgängligt för konsumenter i livsmedelsaffärer och på kaféer, restauranger och hotell. Dessa produkter ska skyltas med informationsmaterial kring etisk konsumtion i möjligaste mån. Det ska vara lätt för konsumenter att hitta etiska produkter i sin vardag.

Kommun med befolkning över 20 000

– Ett utbud, totalt av minst 40 Rättvisemärkt eller motsvarande produkter fördelat i 5 butiker, minst 4 kaféer, restauranger eller hotell som serverar Rättvisemärkt eller motsvarande kaffe

4. Företag och organisationers konsumtion av Rättvisemärkt eller motsvarande.

Ett visst antal, enligt nedan, lokala arbetsplatser, organisationer, fackförbund och kyrkor ska använda sig av Rättvisemärkt eller motsvarande, t.ex. kaffe eller te och visa detta genom informationsmaterial eller på arbetsplatsens hemsida.

Kommun med befolkning över 20 000

– Minst 20 arbetsplatser ska konsumera minst en Rättvisemärkt eller motsvarande produkt

5. Ett lokalt informationsarbete

Styrgruppen arbetar aktivt för att sprida information kring etisk konsumtion. Informationsinsatser av någon form ska anordnas som ökar den lokala kunskapen kring etisk konsumtion. Styrgruppen ska formulera en målsättning för minst fyra informationsaktiviteter som ska genomföras fram till nästa års rapportering.

Krav om kontinuerlig förbättring

Krav finns om kontinuerlig förbättring/utveckling om status som Fairtrade City skall kvarstå. För att behålla sin status krävs att styrgruppen påvisar att inköp av Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande inom den offentliga sektorn ökar årligen samt att informationsarbetet utvecklats under året.

Obligatoriska krav:

1. Årlig ökning av den offentliga konsumtionen av Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande. (När inköp av Rättvisemärkt eller motsvarande uppnår 50 procent inom en produktkategori är detta ett frivilligt åtagande)
2. Utveckling av informationsarbetet för att öka medvetenheten och kunskaperna kring etisk konsumtion. Varje år ska styrgruppen formulera en målsättning för minst fyra aktiviteter som ska genomföras fram tills nästa utvärdering.

Bilaga 2 Information om Rättisemärkt

Rättisemärkt är en oberoende produktmärkning som bidrar till förbättrade arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer.

När du som konsument köper en Rättisemärkt produkt bidrar du till att odlare och anställda får förbättrade ekonomiska villkor, genom kriterier för högre löner och ett minimipris som överstiger produktionskostnaden. Detta, tillsammans med långsiktiga handelsavtal, ger trygghet för alla dem som inte har så stora marginaler att leva på. Utöver den högre betalningen får odlarna också en extra premie. Den används till att utveckla lokalsamhället socialt och ekonomiskt, t ex i en ny skola, nya bostäder och hälsovård, eller till investeringar i jordbruket. Beslutet för hur premien ska användas tas gemensamt av odlarna.

Rättisemärkt är en oberoende produktmärkning och din garanti för att en produkt uppfyller internationella Fairtrade-kriterier. Rättisemärkt är den svenska representanten i Fairtrade Labelling Organizations International (FLO), som utvecklar kriterier, utför kontroller samt ger utvecklingsstöd till odlare och anställda i utvecklingsländer. Rättisemärkt har systerorganisationer i ett tjugotal länder i Europa, Nordamerika, Australien/Nya Zeeland och Japan.

Rättisemärkts vision

Rättisemärkts vision är en världshandel som grundar sig på respekt för mänskliga rättigheter och som främjar en bättre framtid för människa och miljö.

Rättisemärkts verksamhetsidé

Rättisemärkt är en oberoende produktmärkning som bidrar till bättre arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer. Rättisemärkt är den svenska representanten i Fairtrade Labelling Organizations International (FLO).

Rättisemärkt består av en förening och ett bolag. Vårt gemensamma uppdrag består i att öka tillgången till och konsumtionen av Rättisemärkt-certifierade produkter, genom att

- licensiera Fairtrade®/Rättisemärkt™ till företag vars produkt är certifierad i enlighet med internationella Fairtrade-kriterier. Rättisemärkt skapar ett mervärde för våra licenstagares produkter. *Rättisemärkt i Sverige AB.*
- bilda opinion och sprida information med syfte att öka konsumentens kännedom och kunskap om Rättisemärkt samt öka efterfrågan på Rättisemärkt-certifierade produkter. *Föreningen för Rättisemärkt.*

Bolaget ägs av Svenska kyrkan och Landsorganisationen, LO, och leds av VD Katarina Rosenqvist. Föreningen har 32 medlemsorganisationer och leds av generalsekreterare Emma Enebog.

Mer information:

- Rättisemärkts hemsida: www.rattisemarkt.se
- Guide till Fairtrade city: <http://www.rattisemarkt.se/obj/docpart/5/52443f7d6ac5db17a4f69cd0248cb60b.pdf>
- PM 2003:05 Konsumtion och etik. – Om företagens ansvar och etisk märkning: www.konsumentverket.se/Documents/PM/konsumtion_och_etik_PM2003_05.pdf
- Guide för rättvis handel (2000), LO-TCO Biståndsnämnd, www.lotcbistand.org
- FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna, www.un.org
- FN:s konvention om barnets rättigheter, www.un.org
- De grundläggande ILO-konventionerna; förenings- och förhandlingsrätt (87 och 89), barnarbete/minimiålder (138), diskriminering och lika lön (111 och 100) och förbud mot tvångs och slavarbete (29 och 105 samt 182 om de värsta formerna av barnarbete). www.ilo.org